

Saksfremlegg til rådsmøte

Saksnr.: 2024/38931

Behandling	Møtedato	Saksnr.
Fylkesrådets rådsmøte	22.09.2025	165/25

Nordre Follo kommune - Kommuneplan - Uttalelse til offentlig ettersyn av kommuneplanens samfunnsdel 2025-2040

Fylkesrådets forslag til vedtak

1. Akershus fylkeskommune mener Nordre Follo kommune har gjort et godt arbeid med kommuneplanens samfunnsdel som vil gi Nordre Follo kommune et godt grunnlag for å oppnå bærekraftig utvikling og ta ansvar for fremtidige generasjoner.
2. Fylkesrådet er opptatt av at samfunnsdelen er et strategisk verktøy for kommunen og for lokal samfunnsutvikling. Samfunnsdelen skal være det plandokumentet som gir helhetlige og samordnede føringer for kommunens arbeid. Fylkeskommunen forventer at samfunnsdelen følges opp ved rullering av kommuneplanens arealdel, i kommunedelplaner og i relevante temaplaner. Samfunnsdelen vil være et tydelig strategisk styringsverktøy for samfunnsutviklingen i kommunen, for politikerne, for organisasjonen og lokalsamfunnet.
3. Akershus fylkeskommune ser frem til et fortsatt godt samarbeid om felles utfordringer og muligheter i regionen.

PS 165/2025 Nordre Follo kommune - Kommuneplan - Uttalelse til offentlig ettersyn av kommuneplanens samfunnsdel 2025-2040

Fylkesrådets forslag til vedtak

4. Akershus fylkeskommune mener Nordre Follo kommune har gjort et godt arbeid med kommuneplanens samfunnsdel som vil gi Nordre Follo kommune et godt grunnlag for å oppnå bærekraftig utvikling og ta ansvar for fremtidige generasjoner.
5. Fylkesrådet er opptatt av at samfunnsdelen er et strategisk verktøy for kommunen og for lokal samfunnsutvikling. Samfunnsdelen skal være det plandokumentet som gir

helhetlige og samordnede føringer for kommunens arbeid. Fylkeskommunen forventer at samfunnsdelen følges opp ved rullering av kommuneplanens arealdel, i kommunedelplaner og i relevante temaplaner. Samfunnsdelen vil være et tydelig strategisk styringsverktøy for samfunnsutviklingen i kommunen, for politikerne, for organisasjonen og lokalsamfunnet.

6. Akershus fylkeskommune ser frem til et fortsatt godt samarbeid om felles utfordringer og muligheter i regionen.

Fylkesrådets rådsmøtes behandling av sak 165/2025 i møte den 22.09.2025:

Det ble ikke fremsatt endrings- eller tilleggsforslag.

Fylkesrådets vedtak

1. Akershus fylkeskommune mener Nordre Follo kommune har gjort et godt arbeid med kommuneplanens samfunnsdel som vil gi Nordre Follo kommune et godt grunnlag for å oppnå bærekraftig utvikling og ta ansvar for fremtidige generasjoner.
2. Fylkesrådet er opptatt av at samfunnsdelen er et strategisk verktøy for kommunen og for lokal samfunnsutvikling. Samfunnsdelen skal være det plandokumentet som gir helhetlige og samordnede føringer for kommunens arbeid. Fylkeskommunen forventer at samfunnsdelen følges opp ved rullering av kommuneplanens arealdel, i kommunedelplaner og i relevante temaplaner. Samfunnsdelen vil være et tydelig strategisk styringsverktøy for samfunnsutviklingen i kommunen, for politikerne, for organisasjonen og lokalsamfunnet.
3. Akershus fylkeskommune ser frem til et fortsatt godt samarbeid om felles utfordringer og muligheter i regionen.

22.09.2025

Anette Marie Solli
fylkesrådsleder

Solveig Schytz
fylkesråd for plan, kulturminnevern, klima og miljø

Kort om hva saken gjelder

Kommunestyret i Nordre Follo kommune vedtok 18.06.2025 å legge ut planforslag for kommuneplanens samfunnsdel til offentlig ettersyn, med frist 12. september. Fylkeskommunen har fått utsatt frist til 23. september.

Saksopplysning

Kommuneplanens samfunnsdel er kommunens overordnede plan, og skal ta stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon. Planen er førende for alle andre planer i kommunen.

Akershus fylkeskommunen uttalte seg til kommunal planstrategi 2024+2027 og planprogram for rullering av kommuneplan i brev datert 01. september 2024.

Problemstillinger og alternative løsninger

Samfunnsdelen skal være det plandokumentet som gir helhetlige og samordnede føringer for kommunens arbeid, og vil være et tydelig strategisk styringsverktøy for samfunnsutviklingen i Nordre Follo.

Det settes følgende mål og delmål i planen:

Hovedmål 1 - **Vi utvikler Nordre Follo kommune sammen**

Vi har en kommuneorganisasjon som samskaper og som fremmer innovasjon og ansvarlig samfunnsutvikling

Innbyggere og andre aktører bidrar aktivt til å løse samfunnets utfordringer

Vi tar felles ansvar for samfunnssikkerhet og beredskap

Hovedmål 2 - **Vi har god livskvalitet og lever aktive liv**

Innbyggerne mestrer sin egen hverdag

Innbyggerne realiserer sitt potensial for utvikling og læring

Innbyggerne er inkluderende og deltar i arbeids- og samfunnsliv

Innbyggerne er i aktivitet og bruker natur-, kultur- og fritidstilbud

Hovedmål 3 - **Vi har attraktive og levende lokalsamfunn**

Vi har mangfoldige bomiljøer

Vi har trygge og varierte møteplasser og arealer for lek og rekreasjon i nærmiljøene

Vi har en næringsutvikling som gir relevante jobbmuligheter

Vi tar vare på dyrket og dyrkbar mark

Hovedmål 4 - **Vi tar ansvarlige valg for klima og miljø**

Vi bidrar til lavutslippssamfunnet

Vi forbedrer miljøet vårt

Vi tar vare på biologisk mangfold og er en arealnøytral kommune

Planen beskriver ti arealstrategier med noen overordnede prinsipper for arealbruk i kommunen. Prinsippene bygger på målene i planen:

1. Nordre Follo styrer boligbyggingen mot fortetting i prioriterte utbyggingsområder. Hovedtyngden av veksten skjer i Ski, på Kolbotn og i gangavstand fra jernbane og områder med høyfrekvente bussruter.
2. Veksten foregår på en slik måte at det er attraktivt å bygge, med høyest arealutnyttelse nær jernbanestasjonene i Ski og på Kolbotn. De små tettstedene i kommunen skal ha nødvendig vekst, slik at de kan videreutvikles som bærekraftige lokalsamfunn.

3. Bysentrum har urbane kvaliteter, grønne lunger og god balanse og samspill mellom ulike funksjoner og tilbud til ulike aldersgrupper.
4. Fortettingsprosjekter har høy kvalitet på arkitektur, møteplasser og uterom og vektlegger universell utforming.
5. Markagrensen endres ikke. Nærturområder, områder for bynært friluftsliv og grønnsstrukturene i sentrum ivaretas, prioriteres og styrkes.
6. Vi har som mål å bli en arealnøytral kommune. Vi vil sørge for klare definisjoner og verktøy for å kunne ta riktige beslutninger knyttet til dette. Tiltak som avbøter, restaurerer eller kompenserer natur skal tas med i vurderingen når et planforslag behandles. Arealnøytralitet skal ikke være til hinder for at prosjekter som er viktige for utvikling av kommunen realiseres.
7. Det legges vekt på gode gang- og sykkelveiforbindelser, spesielt fra sentrum og ut til tettstedene, til turområder og til viktige mål for barn og unge. Snarveier opprettholdes.
8. Blågrønne strukturer, viktige naturverdier og økologiske funksjonsområder styrkes og sikres mot nedbygging og fragmentering
9. Vi skal bevare dyrket og dyrkbar mark og ha nullvisjon for tap av matjord.
10. Folkehelse, barnets beste og samfunnssikkerhet legges til grunn for all kommunal arealplanlegging.

Vurdering

Planprosess

Nordre Follo kommune har gjort et godt arbeid med kommuneplanens samfunnsdel. Samfunnsdelen skal være kommunens overordnede styringsdokument, og det er derfor positivt at kommunen selv har gjort vurderinger knyttet til deres utfordringer og hvilke prioriteringer de skal satse på fremover. Fylkeskommunen forventer at samfunnsdelen følges opp ved rullering av kommuneplanens arealdel, i kommunedelplaner og i relevante temaplaner.

Samordnet areal- og transportplanlegging

Som regional planmyndighet og vegeier for fylkesvegnettet har fylkeskommunen et særlig ansvar for å understøtte bærekraftig utvikling i hele fylket. Nordre Follo kommune har en sentral rolle som vekstkommune og regionalt tyngdepunkt, og det er avgjørende at samfunnsdelen legger grunnlag for en utvikling som balanserer arealbruk, transportbehov og klima- og miljøhensyn.

Kommuneplanen legger opp til at bolig- og næringsveksten styres til byer og tettsteder med god infrastruktur for kollektivtransport. Dette er helt nødvendig for å bidra til at Akershus når null-utslippsmålet og målsetningene satt i regional plan for areal- og transport i Oslo og Akershus (RP-ATP) og Regional plan for klima og energi for Akershus.

Kommunen er videre forpliktet til å sikre at veksten skjer på en måte som understøtter nullvekstmålet i byvekstavtalen og reduserer behovet for biltransport. Prioritering av kollektivframkommelighet, oppgradering av gang- og sykkelveger, særlig i og rundt stasjonsnære områder, mobilitetsplaner for nye utbyggingsområder og målrettet bruk av

parkeringspolitikk er effektive virkemidler. Det er viktig med en restriktiv parkeringspolitikk for å skape et levende sentrum med gange, sykkel og kollektiv.

Det er avgjørende at dette arbeidet skjer i tett samarbeid med Akershus fylkeskommune som både vegeier og kollektivmyndighet, og at kommunen aktivt kobler arealbruk med regionale transportinvesteringer.

Automatisk fredete kulturminner

I Akershus er Nordre Follo en av de få kommunene som ikke har en egen kulturmiljøplan. Kommunen har valgt å ivareta kulturmiljøinteresser gjennom hensynssoner og bestemmelser i kommuneplanens arealdel. Kommunen er vedtaksmyndighet etter plan- og bygningsloven, som er det best egnede lovverket for å sikre hoveddelen av våre bygde omgivelser og verdifulle kulturhistoriske landskap. Kommunen er dermed helt sentral i kulturminneforvaltningen. Dette gjelder også automatisk fredete kulturminner (eldre enn 1537), selv om disse samtidig har et automatisk vern jf. Kulturminneloven §§ 3,4 og 6. Det hviler derfor et stort samfunnsansvar på kommunene å balansere vekst og vern innenfor sine arealer slik at kommunenes kulturverdier kan forvaltes og ivaretas i dag, og for framtidige generasjoner.

Det er ikke lagt opp til å utarbeide en kulturmiljøplan i perioden planstrategien dekker. Akershus fylkeskommune anbefaler Nordre Follo kommune å ta inn i planstrategien arbeid med å lage en egen kulturmiljøplan som viser en oversikt og verdivurdering av kulturmiljøverdiene i kommunen og som tydeliggjør kommunens målrettede arbeid med temaet, ofte vist gjennom en handlingsplan, også for de automatisk fredete kulturminnene. Dette kan for eksempel gjøres gjennom planer for skjøtsel og tilrettelegging for publikum.

De automatisk fredete kulturminnene er en ressurs i stedsutviklingen og samfunnsbyggingen på lik linje med bygningsarven og ved å sikre disse gjennom gode planer vil man legge til rette for at framtidige borgere har en sterk stedsidentitet og at Nordre Follo fortsatt er et godt sted å bo.

Nyere tids kulturminner

Kulturminner og kulturmiljøer er ikke-fornybare ressurser som gir steder identitet og egenart, og som bør bevares. De er en bærekraftig ressurs for verdiskapning og folkehelse, og er i seg selv viktige kilder til kunnskap, opplevelse og bruk. Kulturminnehensyn bør kommuniseres og sikres i kommuneplanens samfunnsdel og arealdel, i tillegg til andre relevante planer.

Nasjonal og internasjonal forskning har synliggjort hvordan kulturminner representerer en viktig ressurs i samfunnsutviklingen. Dette bør løftes fram og formidles flere steder i samfunnsdelen. Kulturminners evne til å fungere som del av en bærekraftig verdiskapning passer inn i FNs bærekraftsmål generelt og innen stedsutvikling, folkehelse og leve hele livet som trekkes frem spesielt.

Akershus fylkeskommune anbefaler Nordre Follo kommune å rette et sterkere søkelys på kulturmiljøer og kulturminner i forslag til ny Kommuneplanens samfunnsdel. Et steds kulturmiljøer og kulturminner er unike for det spesifikke stedet og kan tjene som en viktig ressurs både for steds- og samfunnsutvikling, stedsidentitet, folkehelse og ikke minst av hensyn til klima og miljø. I fortetting og transformasjon av byområder kan det oppstå

dilemmaer knyttet til bevaring av kulturminner. En kulturminneplan kan være et viktig verktøy for kommunen for å gjøre helhetlige prioriteringer.

Under del-overskriften *Klima og miljø* bør det derfor også nevnes at bevaring, oppgradering og gjenbruk av eksisterende bygninger og hus er et effektivt tiltak for å redusere klimautslipp, samt minske arealforbruket i Nordre Follo kommune. Nordre Follo har mye verneverdig bebyggelse – både enkeltbygg og helhetlige kulturmiljøer. Mange av disse er under press, da det de siste årene har vært flere storstilte utbyggingsprosjekter og fortettingsprosjekter i kommunen. Både av hensyn til den historiske verdien og fortellingen de formidler og av hensyn til klima og miljø, bør det søkes løsninger der vekst kan kombineres med bevaring.

Nasjonale og internasjonale forskningsrapporter viser at gjenbruk av eldre bygninger kan være et godt alternativ til å bygge nytt. Eldre hus er allerede bygget, gjerne av robuste materialer, klimafotavtrykket er allerede satt, og de kan ofte med enkle grep gjøres mer klimavennlige og energieffektive. Akershus fylkeskommune anbefaler Nordre Follo å inkludere bevaring og gjenbruk av eldre bygningsmasse som et effektivt klimagrep for en mer bærekraftig stedsutvikling i årene som kommer.

Under Hovedmål 3 i forslaget til ny kommuneplanens samfunnsdel står det skrevet at Nordre Follo kommune skal være et attraktivt og levende lokalsamfunn – og at attraktivitet handler om trygghet, tilgang på arbeid, tjenester, bomiljø, infrastruktur, kulturopplevelser, friluftsliv og et godt fysisk og sosialt inkluderende nærmiljø.

I vedtatte Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027 står det skrevet: *Kulturmiljø er kilder til kunnskap om Norges historie, og om et mangfoldig samspill mellom natur, klima og menneskers liv og virke i hele landet. Kulturmiljø kan brukes som ressurs i samfunnsutviklingen, og bidra til miljømessig, sosial og økonomisk bærekraft. Fortsatt bruk, gjenbruk og transformasjon av historiske bygninger og bygningsmiljøer kan bidra til trivsel og attraktivitet på både store og små steder. Kulturmiljø kan også tilrettelegges slik at det stimuleres til friluftsliv og fysisk aktivitet. Fylkeskommunene og kommunene har en sentral rolle i å ivareta et mangfold av kulturmiljø gjennom samfunns- og arealplanleggingen.*

Akershus fylkeskommune er opptatt av å se kulturminnevern og stedsutvikling i sammenheng og oppfordrer Nordre Follo kommune til å planlegge for fremtiden ved at kommunens eksisterende, historiske bygninger og kulturmiljøer blir sett på som en ressurs også i årene som kommer.

Klima og miljø

Akershus fylkeskommune (AFK) har vedtatt ambisiøse mål både for klima og miljø gjennom Regional planstrategi for Akershus 2024 – 2028. Fylkeskommunen skal være et klimapolitisk foregangsfylke og et foregangsfylke innenfor sirkulær økonomi. Fylkeskommunen skal videre bidra til å bekjempe klimaendringene, og til å bevare og bruke naturen og Oslofjorden på en bærekraftig måte. Dette innebærer blant annet mål om fossilfri virksomhet innen 2030 og en reduksjon av klimagassutslipp på 80 % innen samme år, sammenlignet med 2016-nivå.

I Akershus, hvor verdifulle naturtyper er under sterkt press fra befolkningsvekst og utbygging, er det særlig viktig å beskytte sårbar natur, bevare nærnatur for innbyggerne og styrke innsatsen for å forbedre miljøtilstanden i Oslofjorden. Natur- og arealregnskap, sammen med

en tydelig vektlegging av naturhensyn i all planlegging, er sentrale verktøy for å sikre en helhetlig og bærekraftig utvikling.

Kommunene har en sentral rolle i miljøpolitikken, og er avgjørende for å nå målene i den internasjonale Naturavtalen, som forplikter til vern av 30 % av naturarealene og restaurering av 30 % av forringet natur innen 2030. Dette forutsetter en mer bærekraftig arealforvaltning, med tiltak som planvask, prinsippet om arealnøytralitet og effektiv utnyttelse av eksisterende byggeområder.

Om mål og ambisjoner

AFK takker for muligheten til å gi innspill til kommuneplanens samfunnsdel, og vurderer det som positivt at Nordre Follo kommune ønsker å fastsette rammer for planarbeidet i tråd med nasjonale føringer og med et framtidsrettet perspektiv. En samordnet innsats mellom kommune og fylkeskommune gir et godt utgangspunkt for en helhetlig tilnærming til bærekraftig utvikling og klimapolitikk.

For å styrke planens gjennomføringskraft, anbefales det at tiltakene konkretiseres ytterligere og operasjonaliseres med tydelige virkemidler. Dette vil gjøre samfunnsdelen til et mer effektivt verktøy for bærekraftig forvaltning, i tråd med kommuneplanens arealstrategier og regionale føringer. Fylkeskommunen anbefaler at Nordre Follo kommune fastsetter konkrete klimamål, eksempelvis knyttet til utslippsreduksjoner innen 2030, og tydeliggjør hvordan disse målene skal følges opp gjennom planverk og rapportering.

Samfunnsdelen har som delmål å bidra til lavutslippssamfunnet. For å oppnå et lavutslippssamfunn er to systemiske endringer nødvendige: overgang til en sirkulær økonomi og energiomstilling. Disse endringene sikrer at ressursene brukes mer effektivt, og at energiproduksjonen blir bærekraftig, noe som er avgjørende for å nå klimamålene og samtidig ivareta naturen. Samfunnsdelen i kommuneplanen bør understreke betydningen av sirkulærøkonomi for bærekraftig samfunnsutvikling ved å fremme ombruk, gjenbruk og deling, redusere avfall, og stimulere lokale grønne verdikjeder. Kommunen bør ta inn sirkulærøkonomiske prinsipper i tjenesteutvikling, innkjøp og byggeprosjekter, samt samarbeide med næringsliv, frivillighet og innbyggere for å skape innovative løsninger og lokal verdiskaping. Målet er å redusere ressursbruk og klimafotavtrykk, samtidig som kompetanse og engasjement for sirkulærøkonomi økes i hele lokalsamfunnet.

Klima og energi

De oppdaterte statlige planretningslinjene for klima- og energiplanlegging fra 2024 gir et tydelig rammeverk for kommunenes arbeid med klima og energi. Retningslinjene klargjør statens forventninger til lokal planlegging, og skal samtidig styrke samhandlingen og ansvarsdelingen mellom kommunalt, fylkeskommunalt og statlig nivå. Dette legger til rette for en mer helhetlig og koordinert innsats i gjennomføringen av klimatiltak.

AFK anbefaler at dette følges opp med konkrete og målbare delmål for 2030 og 2040, samt et langsiktig mål om fossilfri energibruk innen 2050. Dette vil være i tråd med nasjonale og internasjonale klimaforpliktelser, og anses som nødvendig for å møte klimautfordringene og bidra til at Norge utvikles til et lavutslippssamfunn.

For å nå disse målene kreves en helhetlig tilnærming som kombinerer økt produksjon av fornybar energi, energieffektivisering og bruk av innovative løsninger, eksempelvis lokal

energilagring, fleksible energisystemer og klimavennlig teknologi. Disse tiltakene bør utdypes og konkretiseres i kommuneplanens handlingsprogram.

Naturmangfold og arealutvikling

Gjennom FNs naturavtale, vedtatt desember 2022, har Norge forpliktet seg til å stanse og reversere tap av natur, og gi oss mer natur innen 2030. Dette forplikter også kommunen. Fylkeskommunen viser til tidligere uttalelser til kommunal planstrategi 2024 - 2027 og planprogram for rullering av kommuneplanen, hvor vi påpekte at Naturavtalens målsettinger bør legges som føringer for alle kommunale planer. Nordre Follo kommune har mål for klima og miljø (hovedmål 4) men det kommer ikke frem av høringsutkast til kommuneplanens samfunnsdel med arealstrategier at Nordre Follo tar helhetlig grep om Naturavtalen og dens 23 mål. Den bør følges opp med konkrete og målbare delmål.

Nordre Follo kommune har vært og er en foregangskommune i arbeidet med arealnøytralitet, og arbeidet er lagt merke til langt utenfor fylkets grenser. Det er veldig bra at kommunen har planbestemmelser om arealnøytralitet og økologisk kompensasjon i gjeldende kommuneplan, og at dette videreføres. AFK vil berømme kommunens arbeid på dette området, som er til stor inspirasjon for mange andre kommuners utvikling av arealnøytralitet. Det er veldig bra at arealnøytralitet er tatt med som en egen arealstrategi. Fylkeskommunen er opptatt av at formuleringen «Arealnøytralitet skal ikke være til hinder for at prosjekter som er viktige for utvikling av kommunen realiseres» ikke må undergrave arealstrategiens formål, som er å verne om natur i tråd med naturavtalen og andre forpliktelser. Kommunen bør vurdere å forankre visjon om netto null tap av natur i arealstrategiene.

Nordre Follo er en pilotkommune i et prosjekt om utvikling av regionalt kartbasert arealregnskap i samarbeid med fylkeskommunene i Akershus, Buskerud og Østfold. Arealregnskapet gir et helhetlig bilde av verdier og hensyn som bør ligge til grunn for arealforvaltningen og tar innover seg konflikter mellom nedbygging av areal og andre formål. Nordre Follos arbeid med arealregnskap i egen kommune har gitt gode bidrag inn i prosjektet og AFK håper kommunen fortsetter dette viktige arbeidet.

Vannforvaltning

Arbeidet med vannforvaltning, som omfatter bevaring, beskyttelse og restaurering av vassdrag og ferskvannsmiljøer, er i tråd med Naturavtalens målsettinger og vil spille en sentral rolle i å fremme bærekraftig utvikling. Det er viktig at kommuneplanens samfunnsdel bidrar til måloppnåelse i samsvar med *Regional plan for vannforvaltning i Innlandet og Viken vannregion 2022–2027*, inkludert tilhørende planretningslinjer. Nordre Follo kommunes aktive deltakelse i vannområdesamarbeidet vil styrke en helhetlig og effektiv forvaltning av vannressursene, med særlig vekt på økologiske hensyn og klimatilpasning.

AFK støtter mål om god kvalitet på vann og bevaring av blågrønne strukturer, og anbefaler at Nordre Follo kommune utarbeider en helhetlig vassdragsstrategi. En slik strategi vil kunne bidra til bedre samordning av tiltak, styrket naturmangfold og økt motstandskraft mot klimaendringer, samtidig som den gir et tydelig rammeverk for langsiktig areal- og miljøforvaltning.

Masseforvaltning

Fylkeskommunen anbefaler at kommuner med forekomster av byggeråstoff av nasjonal betydning, samt mottak, mellomlagre og deponier av overskuddsmasser, inkluderer masseforvaltning som tema i kommuneplanens samfunnsdel.

Videre anbefales det at kommunen benytter fylkeskommunens veileder for masseforvaltning som er utarbeidet for å støtte kommunene i arbeidet med å optimalisere bruken av geologiske ressurser i overgangen til en sirkulær økonomi.

Transport og mobilitet

Kommunens strategiarbeid for transport og mobilitet bør oppdateres med konkrete mål og tiltak i tråd med nye statlige og regionale føringer. Det bør legges særlig vekt på nullutslipp, arealeffektivitet og prioritering av kollektivtransport, sykkel og gange.

Transport er den største kilden til klimagassutslipp i Akershus, og for å nå målene om 50 prosent utslippskutt innen 2030 og 85–90 prosent innen 2050, må kommunen ta en aktiv rolle i omstillingen. Det innebærer å satse på kollektivtransport, sykkel og gange, særlig i byer og tettsteder, samt å legge til rette for fossilfri transport gjennom utbygging av infrastruktur for nullutslippskjøretøy.

Kommunen bør videre også stille krav om bruk av utslippsfrie løsninger i byggeprosjekter, samt at det legges til rette for fortetting av boliger og arbeidsplasser rundt kollektivknutepunkter for å redusere transportbehovet. I tillegg er det viktig å samarbeide regionalt for å sikre helhetlige og sømløse mobilitetsløsninger som støtter opp under både lokale og overordnede klimamål. Dette vil sikre at kommunen møter både klimamål og forventninger fra stat og fylke.

Rådsområde samferdsel

Vi støtter opp om samfunnsdelens 10 arealstrategier. For å nå ambisjonene på samferdselsområdet er det avgjørende at arealbruk og infrastruktur sees i sammenheng, og at utbygging i og rundt byområdene bygger opp under effektive kollektivløsninger og helhetlige mobilitetssystemer. Dette må suppleres med sammenhengende og trygge gang- og sykkelforbindelser som stimulerer til økt fysisk aktivitet, reduserer bilbruk og sikrer trygg skolevei.

For fylkesveier vil Akershus sitt handlingsprogram for samferdsel gi prioriteringer for valg av tiltak og virkemidler innenfor fylkeskommunens ansvar for fylkesvei og kollektivtransport. Handlingsprogrammet understreker at framtidig arealbruk må bidra til nullvekst i biltrafikken, utslippsreduksjon og bedre trafiksikkerhet.

Det bør fremgå tydeligere i samfunnsdelen at kommunen aktivt forplikter seg til målet om nullvekst i personbiltransport, slik det også er et gjennomgående premiss i både nasjonale forventninger og i den juridisk bindende regionale planen for areal og transport i Oslo og Akershus.

Vi viser i den sammenheng også til vedtatt planstrategi og pågående arbeid med regional plan for areal og mobilitet.

Av samfunnsdelen framgår det at også de mindre tettstedene i Skotbu, Kråkstad, Siggerud og Svartskog skal videreutvikles og ha nødvendig vekst. Vi forventer at en videre utvikling i disse områdene vurderes ut fra klimavennlig arealbruk og transport.

Vi vil spesielt peke på de negative konsekvensene ved en videre fortetting i Svartskog. Lang avstand til skole og tjenester gir dårlig tilgjengelighet, særlig for barn, eldre og personer uten bil. Fravær av gang- og sykkelveier gjør hverdagsreisen utrygg og lite inkluderende. Fylkesveiene i området har lav veistandard og er ikke dimensjonert for store trafikkmengder. Deler av fylkesvei 1414 ligger innenfor Svartskog landskapsvernområde. Her er veien på det smaleste kun ca. 4 m bred (1 felts). Hensynet til vern begrenser mulighet til å heve standarden på fylkesveien. Utbedring av fylkesveien er i dag avgrenset til normalt vedlikehold. Det er ikke anledning til å foreta breddeutvidelser, anlegg av fortau, gang- og sykkelvei etc. på veistrekningen innenfor verneområdet. Det er derfor viktig at trafikkmengden på denne fylkesveistrekningen holdes på et lavt nivå. Vi vil derfor sterkt fraråde videre vekst ut over det som allerede er tillatt i gjeldende regulering.

Akershus fylkeskommune er åpne for dialog om samferdselsspørsmål, og bidrar gjerne med innspill og vurderinger knyttet til infrastruktur, mobilitet og sammenhengen mellom arealbruk og transport. Det er avgjørende at kommuneplanens arealdel utformes i tråd med overordnede føringer, og at den legger grunnlag for et framtidsrettet, funksjonelt og klimavennlig transportsystem.

Rådsområde Næring, idrett, mangfold og folkehelse

Næring

Kommuneplanen (2025-2040) er en langtidsplan for utviklingen av Nordre Follo. Den sier selv at den skal ivareta kommunale, regionale og nasjonale mål og interesser. Det er et uttalt ønske med flere arbeidsplasser innenfor kunnskapsbaserte tjenestenæringene. Det åpnes for kreativitet i næringslivet og det ønskelig å legge til rette for innovasjon, testing og nye fellesskap for å bygge et bedre samfunn.

Den gjeldende regionale planen for innovasjon og nyskaping i Oslo og Akershus forventer at det skal legges til rette for en bærekraftig og konkurransedyktig næringsutvikling i kommunen. I Nordre Follo sin Samfunnsplans hovedmål og delmål er det slik fylkeskommunen ser det lite konkret som gjenspeiler dette.

Fylkeskommunens arbeid med ny Regional plan for kompetanse, omstilling og verdiskaping kan få betydning for flere av satsingsområdene i samfunnsdelen til Nordre Follo kommune. Fylkeskommunen legger vekt på at det skal være attraktivt å drive næringsvirksomhet i regionen.

Hvordan kommunen kan legge til rette for et konkurransedyktig næringsliv gjennom arealplanlegging bør diskuteres nærmere i kommuneplanens samfunnsdel. Den sier noe om at det åpnes for et kreativt næringsliv og at det skal tilrettelegges for innovasjon og testing. Den sier lite om hvordan dette er tenkt. Det er viktig at næringsetableringer følges opp i både samfunnsdelen og arealdelen.

Nordre Follo er en av kommunene som forventer størst bolig- og næringsvekst i fremtiden. Fylkeskommunen kan ikke se at gründerskap og vekstbedrifter er omtalt i samfunnsdelen.

Fylkeskommunen ser heller ikke noe om hvordan det skal legges til rette for næringsveksten i de 10 nevnte arealstrategiene som er beskrevet i samfunnsdelen. Det legges positivt merke til punkt 9 som omhandler bevaring av dyrket og dyrkbar mark og kommunens nullvisjon for tap av matjord.

Kommunen oppfordres til å se på en ny rapport som fylkeskommunen har fått overlevert fra Menon Economics og Oxford Research. Rapporten kartlegger offentlige og private tilbud for gründere og vekstbedrifter i Oslo og Akershus, og viser sterk vekst og stort mangfold i startupmiljøet - særlig i Oslo og Akershus. Samtidig fremgår det at Oslo tiltrekker seg oppstartsbedrifter fra hele landet, men særlig fra Akershus.

Fylkeskommunen mener at kommunens samfunnsdel med fordel kan beskrive hvordan kommunen skal legge til rette for den forventede økte næringsveksten i kommunen. Dette er særlig relevant for å skape attraktive arbeidsplasser og gjøre Nordre Follo til et mer attraktivt sted å bo, leve og arbeide i.

Mangfold og folkehelse

Planen viser tydelig bevissthet og vilje til å arbeide med bærekraft og folkehelse. Samfunnsdelen fremstår som ambisiøs og framtidsrettet, med fokus på å fremme livskvalitet, fellesskap og bærekraftige lokalsamfunn. Dette gir et godt utgangspunkt for å utvikle robuste, inkluderende og helsefremmende lokalsamfunn i Nordre Follo, og er i tråd med nasjonale og regionale føringer.

Som et godt utgangspunkt for det videre arbeidet, har Akershus fylkeskommune vedtatt sin første regionale plan: Regional plan for økt livskvalitet og deltakelse 2025-2036. Planen skal bidra til at alle innbyggere kan leve gode liv i Akershus – både nå og i fremtiden. Den peker ut strategiske veivalg og tiltak som ulike aktører i regionen skal samarbeide om. Planens handlingsprogram vil bli rullert årlig for å sikre relevans og kontinuitet i arbeidet.

Sosial bærekraft

Sosial bærekraft innbefatter tema relatert til integrering, inkludering, mangfold og folkehelse. Statsforvalteren etterspør disse tema i sitt forventningsbrev, s.16. *Kommunene bør ta i bruk alle tilgjengelige virkemidler for å få sosial bærekraft inn i kommunal planlegging. Viktige hensyn her er blant annet integrering, folkehelse, helse- og omsorgstjenester, fokus på barn og unges oppvekstsvilkår, universell utforming, sosiale tjenester og andre boligsosiale forhold.* De tema som allerede er nevnt i samfunnsplanen hviler alle på forutsetningen om et velfungerende velferdssamfunn. Kommunens arbeid for å inkludere alle innbyggerne i kommunen, er vesentlig for å øke deltagelse og engasjement i lokalmiljøet. Sosial bærekraft som satsningsområde i planprogrammet, vil bidra til bevisstgjøring hos innbyggere og beslutningstakere.

For boligsosial planlegging viser vi til *Nasjonal strategi for sosial boligpolitikk*. Boligpolitikk er et viktig virkemiddel for sosial utjevning og et inkluderende samfunn hvor boområder med ulike sosiale stigma etableres.

Nordre Follo kommuneplan omtaler unge og eldre i avsnittet Samfunnshelse og levekår.

Kommunen har bosatt et betydelig antall flyktninger gjennom de siste årene.

Innvandrerandelen av befolkningen i Nordre Follo er på 18,7% (SSB def). I tillegg kommer norskfødte med innvandrerforeldre på 5,3%. Innvandrerbefolkningen kan derfor være relevant å omtale under ulike avsnitt. Tema som *Sosial ulikhet og geografiske områder, og utenforskap*

er nevnt i planen og kan være tema i planleggingen og utvikling av nabolag i kommunen. Levekårsutsatte områder med høy innvandrerandel er ikke ønskelig for bosetting av flyktninger i henhold til årets bosettingskriterier fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet.

Universell utforming

For å styrke planen ytterligere, ville det være nyttig å løfte frem kommunenes arbeid med likestilling, ikke bare med fokus på alder, men også kjønn, etnisitet, funksjonsevne, seksuell orientering, religion og sosial bakgrunn. Dette bør ses i sammenheng med universell utforming og arbeid for økt livskvalitet og inkludering. Vi anbefaler at planen utdyper hvordan universell utforming skal ivaretas (særlig ved å kartlegge barrierer og oppgradere bygg, sentrumsområder og rekreasjonsområder). Rapporten *Universell utforming i kommunal planlegging* (s. 76) gir nyttige vurderingspunkter for videre arbeid.

Barns uteområder

Uteområder er viktige for barns muligheter til lek, og til å være fysisk aktive. De viktigste områdene er skolegårder, idrettsanlegg, nærmiljøanlegg, parker og aktivitetsanlegg i tilknytning til boområder. Vi vil anbefale at man ser helhetlig på disse områdene, og gjennom planverket sikrer arealene, og bidrar til at de får god kvalitet, gir aktivitet hele året, er varierte og hensiktsmessige i forhold til aldersgruppene som skal bruke de, og at de får utvikling over tid.

Vi vil spesielt oppfordre kommunen til å ta stilling til hvor mange kvadratmeter en skolegård minimum skal ha per elev. NMBU sin rapport fra 2019 «Uteområder i barnehager og skoler» gir en klar anbefaling om at størrelse på uteområdet etter antall kvadratmeter pr. barn/ elev i grunnskolen bør være på minst 30m².

- Forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger
- Rapport fra NMBU – om hvordan skolegården kan gjøre barn mer fysisk aktive

Idrett

Det er en tett sammenheng mellom deltakelse i idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet - og livskvalitet. Det er derfor viktig å legge forholdene til rette for å være fysisk aktiv, og at frivilligheten får gode vilkår.

Viser ellers til følgende:

- Regional plan for økt livskvalitet og deltakelse i Akershus 2025-2036
- Veivisere for anleggsutvikling, arealbruk og lokalisering i Akershus

Bærekraftsvurdering

Kommuneplanens samfunnsdel er kommunens viktigste styringsdokument for prioritering av innsats og fordeling av midler for iverksetting. Samfunnsdelen vurderer langsiktige utfordringer, fastsetter mål og strategier for samfunnet som helhet, og bidrar til å understøtte arbeidet med FNs bærekraftsmål. Planen danner et godt grunnlag for kommunens arbeid mot å bidra til å oppnå bærekraftmålene. Fylkeskommunen anbefaler kommunen å innarbeide de faglige rådene i saksframlegget, for å styrke kommunens bærekraftarbeid ytterligere.

Konsekvenser

Som overordnet styringsdokument danner kommuneplanens samfunnsdel overbygningen for kommunens helhetlige virksomhet.

Økonomiske konsekvenser

Saken har ikke økonomiske konsekvenser.

Vedtaksmyndighet

Beslutningen av fylkesrådet treffes med hjemmel i reglement for delegering av myndighet fra fylkestinget i Akershus og tildeling av innstillingsrett, pkt. 3.5.2.c.

Vedlegg:

- 1 Nordre Follo kommune - kommuneplanens samfunnsdel
- 2 Nordre Follo kommune - Uttalelse til kommunal planstrategi 2024 - 2027 og planprogram for rullering av kommuneplan